

**BELEDİYE BAŞKANININ ORGANLIK SIFATINI KAYBETMESİNDE YARGI
YOLU İLE DENETİM**

Arş. Gör. Mehmet ÜÇER¹

Belediyelerin, belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanı olmak üzere, üç ana organı bulunmaktadır. Belediye meclisi ve belediye başkanı, seçimle gelen karar ve yürütme organıdır. Belediye encümeni ise, üyelerinin bir kısmı belediye meclisince seçilen, diğer bir kısmı ise belediye daire amirlerinden ve belediye başkanlarından oluşan karma bir organ durumundadır. Bu sebeple, belediye encümeninin seçilmiş organ sıfatı mevcut değildir. Bununla birlikte seçilmiş üyeler, belediye meclisinin feshedilmesi durumunda, encümen üyeliği sıfatını kaybedeceklerdir. Ayrıca, encümen toplantılarına üç kez katılmadıkları takdirde, belediye meclisi kararı ile üyelikten düşürülebileceklerdir. Fakat, bu durumda encümen üyeliği sona erer, meclis üyeliği ise devam eder.

Büyükşehir belediyesinin seçilmiş organı sadece, büyükşehir belediye başkanıdır. Büyükşehir belediye meclisi ve encümeninin seçilmiş organ sıfatı bulunmadığından; aşağıda belediye meclisinin organlık sıfatını kaybetmesi konusunda yapılacak açıklamalar büyükşehir belediye meclisini kapsamayacaktır.

Belediye meclisinin organlık sıfatını kaybetme nedenleri 1580 sayılı Belediye Yasasının 19.7.1963 tarih ve 307 sayılı Yasa ile değişik 53.maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, belediye meclisi;

- 1-Kanunen belirli olağan ve olağanüstü toplantılar dışında toplanırsa,
- 2-Kanunen belirli olan yerden başka bir yerde toplanırsa,
- 3-Kanunen kendisine verilen görevleri süresi içinde yapmaktan çekinir ve bu hal belediye meclisine ait işleri sekteye veya gecikmeye uğrattırsa,
- 4-Siyasi meseleleri müzakere eder veya siyasi temennilerde bulunursa, meclis, Danıştay kararı ile fesholunur.

Belediye meclisinin feshini doğuran sebep, meclis üyelerinin tutum ve davranışlarının bir sonucudur. Meclisin feshedilmesi durumunda, fesih sonucunu doğuran tutum ve davranışlarda bulunmayan üyeler de bu sonuca

¹ D.Ü.Hukuk Fakültesi Araştırma Görevlisi.

katlanmaktadırlar². Aşağıda incelenecek kararlara konu olaylardan da anlaşılacaktır ki, tamamen siyasi maksatlarla farklı parti mensupları sırf meclisin feshedilmesi için bazı tavır ve davranışlar sergilemiş ve sergilemektedirler. Aytaç, bu gibi durumların önüne geçilebilmesi için, yedek üyeler getirilmesini önermektedir³. Gerçekten de, bu türden kötü niyetli davranışların önüne geçilebilmesi için tedbir alınması bir zorunluluk olarak kendisini hissettirmektedir. Ayrıca, kişileri kendi davranışlarının neticesi olmayan sonuçlardan sorumlu tutmak, hukukun genel ilkeleri nazara alındığında, kabul edilemeyecek bir olgudur.

Belediye meclisinin feshedilmesi sebeplerinin, 1580 sayılı Yasada da öngörüldüğü üzere, 4 başlık altında incelenmesi gerekir:

I. KANUNEN BELİRLİ OLAĞAN VE OLAĞANÜSTÜ TOPLANTILAR DIŞINDA TOPLANMA

Belediye meclisinin olağan ve olağanüstü toplantı yapma usulü 1580 sayılı Yasanın 29.4.1946 tarih ve 4878 sayılı Yasa ile değişik 54.maddesinde düzenlenmiştir:

“Meclisin adi toplantısı Ekim, Şubat ve Haziran ayları başında olmak üzere yılda üç defadır.

Bütçe görüşmesine rastlayan toplantı süresi en çok 30 gün olup, diğer toplantıların süresi en çok 15 gündür. Bu sürelerden önce iş bitmezse vali 15 günü aşmamak üzere görüşme sürelerini uzatarak sebeplerini İçişleri Bakanlığına bildirir. Önemli ve acele bir iş çıkarsa belediye başkanının yazılı çağırısı veya üyelerden üçte birinin gerekçeli teklifi veyahut valinin doğrudan doğruya çağırması üzerine meclisler olağanüstü toplanırlar. Olağanüstü toplantılarda çağırıcıyı gerektiren konulardan başka bir iş görüşülemez.”

Büyükşehir belediyelerinde ise olağan toplantılar Kasım, Mart ve Temmuz aylarında yapılır (3030 sayılı Yasa md.12).

Belediye meclisi, kanunda belirtilen olağan ve olağanüstü toplantıların dışında toplanacak olursa bu durum bir fesih sebebi teşkil eder. Kanunda olağan ve olağanüstü toplantı zamanlarının belirlenmesi ve bunların dışında toplanılmasının fesih gibi ağır bir yaptırıma tabi tutulmasının en temel sebebini, merkezi yönetimin vesayet denetimini yapabilme isteğinde aramak gerekir.

Yasada sözü edilen 15 ve 30 günlük sürelerin kesintisiz olmasının gerekliliği hususunda herhangi bir açıklık yoktur. Ancak Danıştay, bir kararında, yapılan

² Fethi AYTAÇ, **Açıklamalı Belediye Kanunu**, 5. Baskı, Ankara 1991, s.460.

³ AYTAÇ, a.g.e., s. 460.

toplantılar arasında geçen sürenin 15 günü geçmesi sebebiyle, meclisin feshine karar vermiştir:

“...Belediye meclisinin, başkanının 1580 sayılı Kanununun 55.maddesindeki gündemin toplantıdan en az bir hafta önce belediye üyelerinin adresine gönderilmesine amir bulunan hükmüne aykırı ...tarihli tebligatı üzerine...tarihinde olağan Ekim toplantısına başladığı, bu toplantı sonunda (5.10.1964) toplantıda ise başkanla üyeler arasında zuhur eden ihtilaf üzerine toplantıya devam olunmadığı,başkanın Belediye Meclisinin Çalışma Usulüne dair Talimnamenin 34.maddesine göre meclisi ertesi günü toplantıya davet etmesi gerekirken buna riayet etmediği, daha sonraki günlerde de meclisi toplantıya çağırmadığı,dört üye tarafından meclisin toplantıya davet edilmesi hususunda verilen 15.10.1964 günlü dilekçeye başkanının gündem hazırlanmadan ve ilan ve üyelere tebliğ etmeden 16.10.1964 günü saat 14.00’te toplanması yolunda meşruhat üzerine mezkur tarihte meclisin gündemsiz olarak ve meclis başkanı vekilinin başkanlığında toplanmak üzere dağıldığı, başkanın bu toplantının kanunsuz olduğu yolunda başkan vekiline yaptığı tebligata rağmen 19.10.1964 tarihinde meclisin başkan vekilinin başkanlığında toplanarak bazı işleri karara bağladığı 23.10.1964 tarihinde toplanmak üzere dağıldığı, başkanın toplantının kanunsuzluğu ve toplanılmaması gerektiği yolunda tebligat yaptığı, bunun üzerine 23.10.1964 günü toplantının yapılmadığı, belediye başkanının meclisin feshi isteği üzerine mahallen yapılan tahkikata ait dosyanın 1580 sayılı Kanununun 53.maddesine göre işlem yapılmak üzere Danıştay’a gönderildiği...

1580 sayılı Kanununun 54.maddesi hükmü muvacehesinde olağan ve olağanüstü toplantılar dışında toplandığı anlaşılan belediye meclisinin mezkur kanununun 53.maddesi gereğince feshine...karar verildi.”⁴

54.maddenin, toplantının belirtilen ay içerisinde ve 15 günü geçmemek koşuluyla, meclisin uygun gördüğü tarihlerde yapılmasına imkan tanıdığından bu karar eleştirilmiştir⁵.

Danıştay’ca fesih istemleri karara bağlanırken, üzerinde önemle durulan husus, meclisin keyfi çalışma yapmaması ve çalışmalarının merkezi idarenin bilgisi dahilinde olmasıdır. Nitekim, meclisin, başkanvekilince toplantıya çağırılması her ne kadar usulsüz bir işlem olarak kabul edilse de, bu durumun meclisin feshini gerektirmediği ifade edilmiştir:

⁴ Danıştay 3. Dairesinin 27.10.1965 tarih ve E.1965/325, K.1965/304 sayılı kararı, HATİPOĞLU, a.g.m., s.63.

⁵ Turan YILDIRIM, **Mahalli İdarelerin Seçilmiş Organlarının Organlık Sıfatlarını Kaybetmeleri**, Hukuki Araştırmalar Derneği, Yayın No: 1998/2, s.46..

"Uyuşmazlık, belediye başkanı görevde olduğu halde, belediye meclisi başkanvekilinin meclisi olağanüstü toplantıya çağırmasının usulsüz olup olmadığına ilişkindir.

1580 sayılı Belediye Yasasının 54.maddesinde önemli ve acele bir iş çıkması durumunda meclisin, belediye başkanının yazılı çağrısı veya üyelerden üçte birinin gerekçeli önerisi veyahut valinin doğrudan doğruya çağırması üzerine olağanüstü toplanacağı 55.maddesinde olağan ve olağanüstü toplantı gündeminin belediye başkanı tarafından en az bir hafta önce üyelerin adresine gönderileceği yerel gazeteler ve diğer uygun yollardan duyurulacağı, kuralı bulunmaktadır.

Dosyanın incelenmesinden...belediye meclis üyelerinden sekiz kişi tarafından imzalanan bir gensoru önergesiyle belediye başkanının işi ve işlemlerini görüşmek üzere meclisin olağanüstü toplantıya çağırılmasının istenildiği, önergede imzası bulunan meclis başkanvekili...imzası ile belediye başkanı ve meclis üyelerine yapılan çağrı ile meclisin 14.8.1990 günü toplandığı, gündemdeki konuları görüştüğü, belediye başkanının, meclisin bilgisi dışında toplantı yaptığını ileri sürerek 1580 sayılı Yasasını 53/1.maddesi uyarınca dağıtılması yolunda idareye başvurduğu anlaşılmıştır.

1580 sayılı Yasasını anılan kurallarının birlikte incelenmesinden acele ve önemli bir konunun ortaya çıkması durumunda meclisin belediye başkanı ve üyelerden üçte ikisinin isteği üzerine olağanüstü toplantı yapabileceği, toplantı gününün en az bir hafta önce (acil durumlarda üç gün) belediye başkanınca gündem belirlenerek, meclis üyelerine duyurulacağı anlaşılmaktadır.

Olayda meclis üyelerince yasa kuralına uygun olarak, belediye başkanının uygulamaları ile ilgili konuları görüşmek üzere meclisin olağanüstü toplanmasının istenildiği ve bu toplantının yine yasada belirtilen olağanüstü toplantı olduğu, bu durumda yapılan toplantının 1580 sayılı Yasasını 53.maddesinde sayılan olağan ve olağanüstü toplantı dışında bir toplantı olmadığı kuşkusuzdur.

Diğer yandan olağanüstü toplantılarda da gündemin ve toplantı çağrısının belediye başkanı tarafından üyelere gönderileceği yasada belirtildiği halde, bu çağrının meclis başkan vekilince yapılmasında yasaya uyarlık bulunmamakta ise de, meclis başkan vekilince usulsüz yapılan bu çağrının, tüm belediye meclisinin dağıtılmasını gerektiren ağırlıkta bir kusur niteliğinde olmadığı da açıktır.

Açıklanan nedenlerle 1580 sayılı Yasanın 53/1.maddesinde belirtilen olağan ve olağanüstü toplantı dışında toplantı yapmadığı anlaşılan...Belediye Meclisinin yasanın aynı kuralı uyarınca dağıtılması isteminin reddine karar verildi.”⁶

Ayrıca, Danıştay kararlarında yer verilen bir ilke uyarınca, meclisin toplantı zamanı ve yerinde toplanmış sayılması için, en azından bu toplantının biçimsel olarak Yasaya uygun bir şekilde yapılmış olması gerekir. Örneğin, ne belediye başkanı ne de onun vekilinin başkanlığında olmaksızın köy muhtarının başkanlığında toplanıp karar alan meclis üyelerinin bu tutumunun 53. madde kapsamında değerlendirilemeyeceğine Danıştay tarafından karar verilmiştir:

“İstemde...İli...İlçesi...Belediye Meclisinin, 1580 sayılı Belediye Yasasının 53.maddesinin 1.ve 2.fıkraları uyarınca feshi istemine ilişkindir.

...Belediye Meclisinin, belediye başkanının haberi olmadan kanunen belirli olağan ve olağanüstü toplantılar dışında ve kanunen belirli olan yerden başka bir yerde toplandığından bahisle, belediye başkanı...’in durumu valiliğe bildirmesi üzerine,...Valiliğinin 25.9.1997 gün ve...sayılı yazısı ile birlikte İçişleri Bakanlığının 15.10.1997 gün ve...sayılı yazısı ve ekinde, 1580 sayılı Yasanın 53.maddesinin 1.ve 2.fıkraları uyarınca belediye meclisinin feshi istemli dosya dairemize gönderilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden, kaymakamlık makamına hitaben; altı belediye meclis üyesinin toplanarak, Karar Madde 1: “ Köyümüz İhtiyar Heyeti, Köyümüz Muhtarı...’in başkanlığında toplanarak” aşağıdaki kararları almıştır şeklindeki 30.7.1997 günlü kararı aldığı, söz konusu kararın, kurulacak olan belediyenin merkezinin,...Köyü Vakfı yerinde bulunan...Köyü İlkokulunun bulunduğu yer olması ve daha önce...ve...Köyü ile dilekçelerinde belirtilen...mekinin iptaline karar verildiği hususlarını kapsadığı, ayrıca yine aynı günlü olup,...Belediye Başkanlığına hitaben alınan madde 2: başlıklı karar ile de, “Belediyenin ilk kuruluşu olan...Köyü İlkokulunun yanında bulunan...’e ait binanın 6 ay ücretsiz, belediye binası olarak kullanılmasına, binanın aynen eski merkez gösterilen...İlkokulu yanında bulunan arazi üzerine yapılmasına, bu önergeye uyulmadığı takdirde sorumluluğun belediye başkanına ait olacağı” şeklinde karar alındığı görülmüştür.

Belediye meclis üyelerince, kanunen var olmayan köy ihtiyar heyeti ve köy muhtarı başkanlığında toplanarak almış oldukları söz konusu karar, 1580 sayılı Belediye Yasasının 70.maddesinde yer alan, meclisin müzakere edeceği ve karar vereceği işler niteliğini taşımamaktadır.

⁶Danıştay 8. Dairesinin, E.1992/14, K.1992/406 sayılı kararı, **Danıştay Dergisi**, Sayı:86, s.408-410.

Bu durumda, belediye meclis üyelerinin, kanunen belirli olan olağan ve olağanüstü toplantılar dışında toplanarak, meclis kararı aldığı kabulü mümkün görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle,...Belediye Meclisinin 1580 sayılı Yasanın 53.maddesinin 1.ve 2. Fıkraları uyarınca feshi isteminin reddine 8.12.1997 gününde oyçokluğu ile karar verildi.”⁷

1580 sayılı Yasa ile kabul edilmiş olan bu hükmün, günümüz koşulları nazara alınarak, bazı değişikliklere tabi tutulmasının gerekliliği ifade edilmektedir. Özellikle meclisin yılda üç kez olağan toplantı yapmasına olanak verip, daha fazla çalışmasına olanak vermeyen bu hükmün, demokrasi ve halkın yönetime katılma arzusu ile bağdaşmadığı, haklı olarak, ifade edilmiştir⁸.

II. KANUNEN BELİRLİ YERDEN BAŞKA BİR YERDE TOPLANMA

Belediye meclisinin, kanunen belirli yerden başka bir yerde toplanması da bir fesih sebebi olarak kabul edilmiş, ancak kanunda toplantı yeri olarak herhangi bir yer gösterilmemiştir.

Kanun koyucunun, toplantıların tarafsızlığının, güvenliğinin sağlanmasını temin amacıyla meclis toplantılarının belirli yerde yapılmasını istediği ve bu amaçla böyle bir hüküm getirdiği kabul edilmektedir. Asıl amacın ise merkezi idarenin bu toplantılardan haberdar kılınması ve bilgisi dışında toplantı yapılmasını önlemeye yönelik bir amaç taşıdığı hususu olduğu kuşkusuzdur.

Uygulamada, belediyelerin meclis toplantılarının yapılmasını temin amacıyla belirli yerleri ayırdıkları görülmektedir. Ancak, zaruret halinde genel güvenlik ve siyasi tarafsızlık açısından sakınca teşkil etmemek ve mahallin en büyük mülki amirinin onayı da bulunmak koşuluyla, başka bir yerde toplantı yapılması da mümkündür⁹.

“...Her ne kadar kanunla tayin edilmemiş olsa da belediye meclislerinin fiili ve mutata olarak taayyün etmiş birer toplantı yerleri vardır...bu yerlerin belirtilmemiş olması...memurların gelişi güzel yerlerde çalışamayacakları tabiidir.

Ancak bu esasın bazı istisnaları olabilir. Belediye meclisi zaruretin neticesi olarak, kendisine tahsis edilen yer dışında başka bir yerde veya hizmet bakımından

⁷ Danıştay 8. Dairesinin, E.1997/4974, K.1997/3818 sayılı kararı, **Danıştay Dergisi**, Sayı:96, s.396-397.

⁸ YILDIRIM, a.g.e., s.47.

⁹ Selçuk HONDU, “Belediye Başkanlığından Düşürülme ve Meclis Feshi İsteklerinin İncelenmesine İlişkin Yargılama Usulü Esasları”, **Danıştay Dergisi**, Sayı: 66-67, s.23.

işbirliği yaptığı bir dairede toplanabilir, yoksa bir zarurete dayanmaksızın başka bir yerde toplanmaları halinde meclisin feshi söz konusu olacaktır...”¹⁰

Zaruret neticesinde başka bir yerde yapılan toplantının, özel ve gayri meşru bir maksada dayanmaması ve devletin güvenliğini bozar bir nitelik de taşımaması gerekir¹¹. Uygulamada ortaya çıkan durumlarda, meclisin bu sebepten feshi cihetine gidilirken, kanun koyucunun amacının yorumlanması ve bu amaç doğrultusunda karar verilmesi gerekmektedir. Yoksa, sırf kanun lafzından hareketle, kanunen belirli yerlerin dışında toplanmayı fesih sebebi olarak kabul etmek haksız sonuçlar doğurabilecektir. Nitekim, uygulamada da bu yön gözetilerek kararlar verilmiştir:

“...Belediye meclisinin...olağanüstü toplantısını belediye binasının bahçesinde yapmış olduğu, aynı gün durumun normale dönünceye kadar toplantıların eski belediye binasında yapılması...ara verilmiş bulunduğu...kaymakamlığınca ...belediye meclisinin toplantı yapacağı yer konusunda uyarıda bulunduğu, buna rağmen belediye meclisinin ...toplantısının eski binasında yapılmış olduğu anlaşılmıştır...

...Belediye meclisinin ...toplantılarının kanunen belirli olan yer dışında yapıldığı...Ekim ayı başında yapılması gereken toplantının 15.10.1974 tarihinde yapıldığı, belediye başkanı tarafından belediye hizmet binasının keyfi olarak yerinin değiştirilmiş olduğu, idari yargı organları ile de saptanmış bulunmaktadır. Bu sebeple 1580 sayılı Kanununun 53.maddesi hükmü uyarınca ... Belediye Meclisinin feshine ve belediye başkanının görevine son verilmesine...oybirliği ile karar verildi.”¹²

“Yasada belirlenen yer dışında toplandığı ve meclis işlerini aksatarak gecikmeye uğrattığı öne sürülen ...belediye meclisi hakkında, 1580 sayılı Yasanın 53.maddesi uyarınca İçişleri Bakanlığının bildirisi üzerine...İdare Mahkemesinin, belediye meclisinin feshine ilişkin...sayılı kararının temyizden incelenerek bozulması istenilmektedir.

Dava dosyasının incelenmesinden 10.6.1985 günü gündemindeki konuları görüşmek üzere toplanan belediye meclisine, 2.6.1986 günü seçilen belediye başkanı yerine, başkanvekilinin başkanlık yaptığı ve görüşmelerden sonra tutanak düzenlemediği, belediye başkanınca düzenlenen tutanağın, başkanvekili ve katiplerce gerçeği yansıtmadığı ileri sürülerek imzalanmadığı, kendilerince düzenlenen tutanağın ise, toplantıdan 24 gün sonra belediyeye gönderildiği, her iki tutanak arasında gündemin 4 üncü maddesini oluşturan belediye encümenine üye

¹⁰ Danıştay 1.Dairesinin, E.947/7 sayılı kararı, Selahattin HATİPOĞLU, “Mahalli İdarelerin Seçilmiş Organların Organlık Sıfatlarını Kaybetmeleri”, **Türk İdare Dergisi**, Yıl: 64, Sayı: 394, s.64.

¹¹ AYTAÇ, a.g.e., s. 446.

¹² Danıştay 11.Dairesinin. E.1975/325, K.1975/5035 sayılı kararı, HATİPOĞLU, a.g.m., s.64.

seçimi ile ilgili görüşmeler dışında önemli bir fark bulunmadığı anlaşılmış, ayrıca her iki tutanaktaki bilgiler ve dosyadaki belgelerden, belediye meclisinin 10.6.1986 günü belediyede kendisine ayrılan yerde yaptığı toplantı dışında, başka bir yerde toplantı yapmadığı saptanmıştır.

...Bu durumda 10.6.1986 gününde belediyede toplantı dışında toplantı yapmadığı saptanan...belediye meclisinin, toplantı tutanaklarını yasanın öngördüğü biçimde düzenlemeyen meclis başkan vekili ve katiplerin davranışından sorumlu tutularak meclise ait işlerin geciktirilmesine neden olduğu gerekçesiyle belediye meclisinin fesih istemine ilişkin İdare Mahkemesi kararında yasa kuralı ve hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle temyiz isteminin kabulü ile aksine verilen...idare mahkemesinin ... sayılı kararının bozulmasına...oybirliği ile karar verildi."¹³

"Olayda,...Belediye Meclisinin, Şubat olağan toplantısının mutad olan yerde başladığı, önceki ilk toplantısının devamı niteliğinde olan 13.2.1996 ve 27.2.1996 günlü toplantıların ise aynı binanın giriş katında bulunan spor kulübü lokalinde yapıldığı ileri sürülerek 1580 sayılı Yasanın 53/2.maddesi uyarınca işlem yapılması istenilmekte ise de, dosyanın incelenmesinden, toplantı yapılan yerin mutad olan yerin yetersizliği nedeniyle, belediye binası içerisinde yer alan ve spor kulübüyle müşterek kullanılan bir yerde yapıldığı, bu durumun, 1580 sayılı Yasanın 53/2 maddesinde amaçlanan bir yer ve davranış niteliği taşımadığı anlaşılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, 1580 sayılı Yasanın 53/2 maddesi uyarınca...belediye meclisinin feshedilmesi ve belediye başkanının da buna katılması nedeniyle aynı maddenin son fıkrası uyarınca...belediye başkanı...'ın görevine verilmesi isteminin reddine 20.8.1996 gününde oybirliği ile karar verildi."¹⁴

III. MECLİSİN KANUNEN KENDİSİNE VERİLEN GÖREVLERİ SÜRESİ İÇİNDE YAPMAKTAN ÇEKİNMESİ VE BU DURUMUN BELEDİYEYE AİT İŞLERİ SEKTEYE VEYA GECİKMEYE UĞRATMASI

Belediye meclisinin görevleri, 1580 sayılı Yasanın 70.maddesinde 16 bent halinde sayılmıştır. Bunun dışında, diğer kanunlarda da belediye meclisine verilen görevler bu kapsamda değerlendirilir. Belediye meclisinin bu fıkra hükmüne göre feshedilebilmesi için, kanunen kendisine verilen görevleri süresi içinde yapmaktan çekinmesi yeterli olmayıp, ayrıca, ikinci bir koşul daha gereklidir ki, bu da, belediye

¹³Danıştay 8.Dairesinin, E.1986/581, K.1986/541 sayılı kararı, **Danıştay Dergisi**, Sayı:66-67, s.340-342.

¹⁴Danıştay 8.Dairesinin, E.1996/2614, K.1996/2072 sayılı kararı, **Danıştay Dergisi**, Sayı:92, s.611-612.

meclisinin verilen işleri süresinde yapmamasının belediyeye ait işleri sekteye veya gecikmeye uğratmasıdır. İkinci koşulun objektif olarak değerlendirilmesi gerekir. Yani, belediye meclisinin kanunen kendisine verilen görevleri süresinde yapmaması, objektif olarak, belediyeye ait işleri sekteye veya gecikmeye uğratmalıdır.

Belediye meclisinin kendisine kanunen verilen görevleri "süresi" içinde yapması gerekmektedir. Burada sözü edilen süre, yapılması gereken işin türüne göre, kanunen tayin edilmiş bulunan süredir. Kanunda, işin tamamlanması için süre belirtilmeyen durumlarda, işin mahiyetine göre yeterli olabilecek süre nazara alınmalıdır. Ancak, çok kısa gecikmeler kamu hizmetinin aksaması sonucunu doğurmuyorsa ve gecikme kasıt unsurunu da içermiyorsa, gecikmenin fesih sonucunu gerektirmeyeceği kabul edilmektedir. Aşağıda yer verdiğimiz Danıştay kararlarında bu husus çok açık bir şekilde dile getirilmiştir:

"...Olayda...Belediye Meclisi, 1990 yılı şubat ayı olarak olağan toplantısına 22 şubat gününde başlanılmış; gündemin uzun ve yüklü olması nedeniyle şubat ayı içinde bitirilmiştir.

Dosya içeriğine göre de toplantının geç olmasının işin durmasına neden olmadığı anlaşılmıştır.

*Bu duruma göre 1580 sayılı Yasanın 53.maddesinde yazılı nedenler olayda bulunmadığından...Belediye Meclisinin dağıtılması isteminin reddine, 11.7.1990 gününde oybirliği ile karar verildi."*¹⁵

"Belediye meclislerinin...feshedilebilmesi için belediye meclislerinin yasaca kendilerine verilen görevleri süresi içinde yapmaktan çekinmesi ve çekinmenin belediye meclisine ait işleri sekteye ve gecikmeye uğratması gibi iki unsurun varlığı gerekmektedir.

Her ne kadar ...belediye meclisinin bütçe görüşmelerine rastlayan toplantı süresinin en çok 30 gün olduğu belirtilmiş ise de...gecikme ile...gününde görüşerek karara bağlandığı ve kaymakamlıkça da onanmak suretiyle...yürürlüğe girmiş olduğuna kuşku bulunmamaktadır.

Bu duruma göre...belediyenin...kısa bir gecikme ile karara bağlanma suretiyle konunun çözümlenmiş olduğu...bütçe işinin sekteye uğratıldığı, böylece meclisin feshi için iki unsurun birlikte gerçekleşmemiş olduğu görülmüştür. ...Açıklanan nedenle...idare mahkemesinin...belediye başkanının görevine son verilmesine ilişkin kısmının bozulmasına...uyuşmazlığın hukuki niteliği ve dava dosyasında yer alan bilgi ve belgeler işin esası hakkında karar vermeğe yeterli

¹⁵Danıştay 8.Dairesinin, E.1990/810, K.1990/822, **Danıştay Dergisi**, Sayı:81, s.258-259.

görüldüğünden...işin esasının incelemesine geçilerek belediye meclisinin görevine son verilmesine gerek olmadığına...oy çokluğu ile karar verildi.”¹⁶

Belediye meclisinin görevini yapmamasına, meclis üyelerinin olağan veya olağanüstü toplantılara gelmemeleri veya gelip de gündemdeki maddeleri görüşmemeleri, görüşmeleri geçerli ve haklı bir sebep olmaksızın toplantı süresi içinde bitirmemeleri örnek olarak gösterilebilir¹⁷.

Bu hüküm ile Yasa, temel olarak, meclisin düzenli çalışmasını ve kısır siyasi çekişmeler neticesinde, meclisin çalışamaz hale getirilmesinin engellenmesini ve bu suretle kamu hizmetlerinde görülebilecek muhtemel aksamaların önüne geçmeyi amaçlamıştır. Ancak, Danıştay'ın bu hükmün uygulamasında son derece titiz ve dikkatli davrandığı görülmektedir. Örneğin, meclisin çalışmalarını engellediği yolundaki iddiaların somut bilgi ve belgelere dayanıp dayanmadığı, meclis üyelerince itiraz konusu edilen hususların yasal yetki ve görevleri dahilinde olup olmadığı noktaları üzerinde özenle durulduğu görülmektedir:

“İstem, belediye hizmetlerini engellediği, çalışmalarını aksattığı öne sürülen belediye meclisinin dağıtılmasına ilişkindir.

1580 sayılı Yasanın 307 sayılı yasa ile değişik 53.maddesinin 3.bendinde, belediye meclisinin, yasaca kendisine verilen görevleri süresi içinde yapmaktan çekinmesi ve bu durumun belediye meclisine ait işleri aksatması ve gecikmeye uğratması durumunda dağıtılabileceği kurala bağlanmıştır.

Aynı yasanın 70.maddesinin 1.numaralı bendinde, bütçe hakkında meclisin görüşme yapıp karar vereceği, 121.maddesinde de meclisin bütçe kararnamesini madde madde , gelir ve gider cetvellerini bölüm, bölüm görüşüp, bütçeyi aynen ya da bölüm ve maddelerini değiştirerek kabul edeceği belirtilmiştir.

Belediye meclisleri, sunulan bütçe tasarılarını aynen kabul etmek durumunda olmayıp, tasarı üzerinde demokratik bir şekilde tartışıp madde ve bölümlerde görülen yanlışlıklar ve usulsüzlükler üzerinde veya gerekli görüldüğünde değişiklikler yapabilirler. Bu belediye meclislerinin yasal hakkıdır.

Ancak bütçe tasarısında yapılacak değişikliklerin, haklı ve geçerli nedenlere dayanması gerektiği açıktır.

Dosyanın incelenmesinden...Belediye Meclisince, 1991 yılı bütçe tasarısının görüşüldüğü çeşitli oturumlarda, gelir bütçesinin, bazı bölüm ve maddelerinde indirimler yapılarak oyçokluğu ile kabul edildiği, gider bütçesinin görüşülmesi

¹⁶ Danıştay 8.Dairesinin, E.1986/438, K.1986/462 sayılı kararı, **Danıştay Dergisi**, Sayı:66-67, s.332-333.

¹⁷ HONDU, a.g.m., s.23.

sirasında ise, belediye başkanının maaşının yükseltilmesine ...karşı çıktıkları gibi, bir önceki maaşının da altında 500.000 lira maaş verilmesini önerdikleri, başkanın bu öneriyi oylamaya sunmaması üzerine, bu üyelerin toplantı salonunu terk ettikleri, bir başka oturumda ise, aynı üyelerin oyları ile belediye zabıta memurlarının fazla çalışma ücretlerinin oyçokluğu ile 500.000 liraya yükseltildiği, gider bütçesinin de önerilen şeklinden farklı olarak çeşitli kalemlerde yapılan indirimlerle oyçokluğu ile kabul edildiği, belediye başkanının gelir ve gider bütçelerinin denkleştirilmesi konusundaki ısrarlarına ve kaymakamlıkça bütçenin denk olmaması nedeniyle yeniden incelenmek üzere geri gönderilmesine karşı, yukarıda isimleri belirtilen meclis üyelerinin eski görüşlerini sürdürmeleri sonucu, denk olarak hazırlanan bütçe kararnamesi reddedilerek, bütçenin onay için denkleştirilmemiş haliyle kaymakamlığa gönderildiği, kaymakamlığın bütçeyi değiştirerek onadığı, yargı kararıyla bazı bölgelerin sınırları içerisine alınmaması nedeniyle, imar planında değişiklik yapılması ve belediyenin maddi olanaklarını arttırıcı şekilde bazı kamulaştırmalar yapılması yolundaki başkanlık önerisinin de gene hiçbir haklı neden gösterilmeden reddedildiği, konutlarda yapılacak su ücretinin görüşülmesi sırasında, aynı üyelerce, belediyeyi önemli bir gelir kaynağından yoksun bırakacak ölçüde ve bu nedenle de verilecek hizmetleri aksatacak sonuçlar doğurabilecek öneriler getirildiği ve bu konuda, başka oturumlarda da ısrar edildiği anlaşılmaktadır.

Belediye meclisinin, yukarıda isimleri yazılı üyelerinin, ülke gerçekleri ve koşullarıyla bağdaşmayan, haklı ve mantıklı sayılamayacak bu önerileri ile meclis çalışmalarının aksadığı, kamu yararına olabilecek birçok konuda gerekçe bildirmeksizin olumsuz kararlar alındığı, bu durumun, belediye meclisine ait işleri gecikmeye uğrattığı ve zaman zaman da meclisi çalışamaz duruma düşürdüğü açıktır.

Açıklanan nedenlerle, istemin kabulü ile...Belediye Meclisinin 1580 sayılı Yasanın 53/3.maddesi uyarınca dağıtılmasına karar verildi."¹⁸

"...Yasanın 86 ncı maddesinde, belediyenin kesin hesap cetvellerinin ilişkin olduğu yıl sonundan başlayarak altı ay içinde belediye encümeni kararı ile belediye başkanı tarafından incelenmek ve onanmak üzere meclise verileceği, 70 inci maddesi ikinci bendinde de belediye meclislerinin, belediyenin kesin hesabını inceleyerek bunlar hakkında karar vereceği öngörülmüştür.

¹⁸ Danıştay 8.Dairesinin, E.1991/406, K.1991/923, A. Şeref GÖZÜBÜYÜK - Güven DİNÇER, **İdari Yargılama Usulü**, Turhan Kitabevi, Ankara, 1996, s.714-715.

Yasanın bu kuralları birlikte göz önüne alındığında belediye meclislerinin belediyelerin kesin hesaplarını incelemek ve bu konuda bir karar vermekle görevlendirilmiş olduğu anlaşılmaktadır.

Ancak belediye meclislerinin görevini yerine getirirken bu konuda yaptığı ve yaptıracığı incelemeye göre karar vereceği doğaldır. Meclislerin kesin hesap cetvellerini onaylayabileceği gibi, gördüğü yanlışlık ya da usulsüzlük nedeniyle reddetmek yetkisine de sahiptir. Bu durum yasanın bu konuda karar verme yetkisi ve görevi verdiği belediye meclisinin yasal hakkıdır.

Dava konusu olayda ise, ...Belediye Meclisince, belediyenin 1986 yılı kesin hesap cetvellerinin incelenmesi sırasında belediyenin bazı usulsüz ödemelerde bulunduğu gerekçesiyle kesin hesap cetvellerinin onaylanmadığı dava dosyasındaki belediye meclisi kararından anlaşılmaktadır.

Yine dosyadan, belediye meclisinde incelenen konuda ret oyu kullanan üyeler tarafından, gerek toplantı tutanağında ve gerekse meclisin yaptığı müzakere sırasında bu konuda gerekli açıklamaların yapıldığı ve karar gerekçelerinin bildirildiği görülmüştür.

Bu nedenle belediye meclisinin kendisine gönderilen 1986 yılı belediye kesin hesap cetvellerini reddetmesini, 1580 sayılı Yasanın 307 sayılı Yasa ile değişik 53 üncü maddesinin 3 üncü bendinde öngörülen dağıtılma nedeni olarak kabule olanak bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle...İdare Mahkemesinin...sayılı kararının bozulmasına ve...Belediye Meclisinin dağıtılmasına ilişkin istemin reddine...karar verildi."¹⁹

"...Belediye Meclisinin, 1995 yılı kesin hesabını hiçbir gerekçe göstermeden reddettiğinden bahisle belediye meclisinin feshi istemine ilişkindir.

...Belediye Meclisinin, birtakım gerekçeler göstererek 1995 yılı kesin hesabını reddettiği dosyanın incelenmesinden görülmekte ise de, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Kontrolörlüğünce yapılan inceleme ve soruşturma sonucu düzenlenen rapor ve eki belgelerin incelenmesinden, red oyu kullanan meclis üyelerinin ifadelerindeki ortak beyanları olarak, belediye başkanıyla aralarında zıtlasma, kutuplaşma ve inatlaşmanın meydana geldiği, kendilerinin belediye başkanı...ile beraber çalışmalarının ve hizmet üretmelerinin mümkün olmadığını ve bunun hiçbir surette mümkün olmayacağını, bu şekilde olursa 1996 yılı kesin hesabına da ret oyu kullanacaklarını belirttikleri, belediye meclis üyelerinin bu uzlaşmaz tavırlarının 1994-1995, 1995-1996 faaliyet raporlarında da görüldüğü, söz konusu şahısların bu

¹⁹ Danıştay 8.Dairesinin, K.1988/211, K.1988/914 sayılı kararı, **Danıştay Dergisi**, Sayı:74-75, s.478.

tür hareketleriyle belediye meclisi çalışmalarını engelleyerek meclisin çalışmalarını sekteye uğrattıklarının kabulü gerekir.

Öte yandan dairesimizin 26.8.1996 gün ve 2075 sayılı kararı ile...belediye başkanının 1995-1996 faaliyet raporunun yetersiz bulunmasına ilişkin önergede öne sürülen ve 1995 yılı kesin hesabının reddine ilişkin meclis kararında da yer alan iddiaların, somut nedenlere dayanmadığı sonucuna ulaşıldığından, belediye başkanının, 1580 sayılı Yasanın 76.maddesi uyarınca belediye başkanlığından düşürülmesi isteminin reddine ilişkin kararı temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

Bu durumda meclis çalışmalarını engelleyerek meclisin çalışmalarını sekteye uğrattığı sonucuna ulaşılan...Belediye Meclisinin 1580 sayılı Yasanın 53/3.maddesi uyarınca feshine, 14.5.1997 gününde oybirliği ile karar verildi."²⁰

"İstem , belediye başkanınca, meclise sunulan konuların, hiçbir gerekçe gösterilmeksizin, tamamen keyfî bir tutumla ve sırf belediye başkanına muhalefet yapmak, meclisi çalışamaz hale getirmek amacıyla reddedildiği öne sürülerek belediye meclisinin feshedilmesine ilişkindir.

1580 sayılı Belediye Yasasının 307 sayılı Yasa ile değişik 53.maddesinin 3.bendinde, belediye meclisinin, yasaca kendisine verilen görevleri süresi içinde yapmaktan çekinmesi ve bu durumun belediye meclisine ilişkin işleri aksatması ve gecikmeye uğratması durumunda dağıtılabileceği kurala bağlanmıştır.

Aynı yasanın 70.maddesinin 16.bendinde de, belediye meclisinin, başkan ya da üyelerce sunulan konuları görüşüp bunlar hakkında karar vereceği belirtilmiştir.

Belediyeler, yerel nitelikli kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi ile yükümlü olan kuruluşlardır. Yürütme organları halk tarafından seçilen bu kuruluşların, yerel gereksinimleri gereği gibi karşılayabilmeleri için gerekli olan koşullardan birisi de, organların birbirleriyle uyum içinde çalışmalarınıdır.

Belediye organları, farklı siyasal görüşleri ve grupları temsil eden kişi ya da kişilerden oluşabilirler. Ancak bu organları oluşturan kişi ya da kişilerin, yasalarla üstlendikleri görevleri yerine getirirken, belli grup, siyasal görüş ve hiziplerin değil, tüm yöre halkının temsilcisi olarak hizmet vermeleri, yöre halkının çıkarları bakımından ve kamu hizmetinin etkili ve hızlı yürütülebilmesi için, ortak tutum ve eylemlere yönelmeleri, uzlaşma sağlamaları zorunludur.

Dosya içeriğinden, belediye meclisinin 8.2.1996 günlü oturumda, belediyede tahsildar olarak çalışan bir kişi için İçişleri Bakanlığından 10.derece kadro

²⁰Danıştay 8.Dairesinin, E.1997/542, K.1997/1651 sayılı kararı, **Danıştay Dergisi**, Sayı:94, s.490-491.

istenilmesi konusunun, meclis üyelerinin 3 kabul oyuna karşın 7 red oyu ile oy çokluğuyla reddedildiği, 13.3.1996 günlü belediye meclis toplantısında İçişleri Bakanlığınca belirlenen yönetmelik örneklerine uygun olarak hazırlanıp meclisin onayına sunulan Disiplin Amirleri Yönetmeliği ile Sicil Amirleri Yönetmeliği taslaklarının da 4 kabul oyuna karşın 6 red oyuyla oy çokluğu ile kabul edilmediği, her iki oturumda da alınan red kararlarının hiçbir geçerli ve kabul edilebilir gerekçeye dayanmadığı anlaşılmaktadır.

1994 yılında kurulan ... Belediyesinde, belediye personeli için uygulanmak üzere, Disiplin ve Sicil Amirleri Yönetmeliğinin çıkarılıp yürürlüğe konulması yasal bir zorunluluktur. Başkanlığın bu görevini yerine getirmesi, gerekçesiz ve haklı olmayan bir kararla engellenmiştir.

Öte yandan, bakanlıktan yeni bir kadro alınması konusundaki başkanlık önerisi her ne kadar güncel bir konu değil ise de, sırf belediye başkanına karşı çıkmak için kabul edilmeyerek, başkanı çalışamaz duruma düşürmeye yönelik bir karar olduğu kanaatine varılmıştır.

Dairemizin E:1996/3250 esasında bulunan ve ... belediye başkanının , 1580 sayılı Yasanın 76.maddesi uyarınca 1995 yılı faaliyet raporunun yetersiz bulunularak düşürülmesine ilişkin dosya içeriğinin de, belediye meclisi ile belediye başkanının çalışmalarında ve karar alma sürecinde belli bir uzlaşmayı sağlayamadıkları, bu yüzden kamu hizmetinin gereği gibi yerine getirilemediği, bu durumun, belediye meclisinin bir kısım üyelerinin tutumlarından kaynaklandığı görülmüştür.

Nitekim, Disiplin ve Sicil Amirleri Yönetmeliklerinin oyçokluğu ile reddine ilişkin 13.3.1996 günlü ve 6 sayılı ... Belediye Meclisi kararları, söz konusu yönetmeliklerin 657 sayılı Yasanın 134.maddesine dayanılarak çıkarılan Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Yönetmeliğine aykırı maddeleri bulunmadığı ve belediye meclisince hiçbir gerekçe gösterilmeden reddedildiği gerekçesiyle, ...İl İdare Kurulunun 2.4.1996 gün ve 4/K-77 sayılı kararıyla iptal edilmiş bulunmaktadır.

...Belediye meclisinde çoğunluk sağlayan bazı üyelerin tutumları nedeniyle, kamu yararına olabilecek birçok konuda, gerekçe belirtilmeksizin olumsuz kararlar alındığı, bu durumun belediyece yapılacak işleri gecikmeye uğrattığı, bu nedenle de kamu hizmetini aksatacak sonuçlar doğurabileceği açıktır.

Açıklanan nedenlerle, istemin kabulüne, ...Belediye Meclisinin, 1580 sayılı Yasanın 53/3.maddesi uyarınca feshedilmesine 1.10.1996 gününde oybirliği ile karar verildi.”²¹

Belediye meclisinin kanunen kendisine verilen görevleri süresi içinde yapmaması hususu kusura dayanmalıdır. Bu kusurun kasıt veya ihmâl şeklinde tezahür etmesinin herhangi bir önemi yoktur. Zira, amaç belediye meclisinin düzenli çalışmasını temin olduğuna göre, ihmalden kaynaklanan durumları da fesih sebebi olarak mütalaa etmek gerekecektir. Aksi düşünce, kanunun varmak isteği sonuca varamamak anlamına gelir.

“...Belediye meclisinin Şubat ayı içerisinde bütçenin müzakeresini tamamlayamayacağı, meclis toplantısının 15 gün uzatılması yolunda ...Valiliğinden izin alınmış olduğu halde, bu süre içinde bitirilemediği, İçişleri Bakanlığının emri üzerine bütçenin bitirilmesi için yapılan olağanüstü toplantıda ise nisap sağlanamadığı, böylece Mart ayı başına kadar tamamlanması gereken bütçenin 26.5.1965 tarihinde yapılan olağanüstü toplantıya rağmen bitirilmediği cihetle meclisin feshine oybirliği ile karar verildi.”²²

Mücbir veya olağanüstü sebeplerle, meclisin kanunen kendisine verilen görevleri süresi içinde yapamaması fesih sebebi olarak düşünülemez. Nitekim bir olayda, belediye başkanı, meclisi toplantıya çağırarak istediği halde, toplantıya ilişkin çağrı belgelerini tebellüğ etmekten imtina eden bazı üyelerin bu davranışları neticesinde toplantı yapılamamış ve kanunen yapılması gereken görevler yapılmadığı için meclisin feshine karar verilmiş olmakla birlikte, bu sonucun ortaya çıkmasında herhangi bir kusuru olmayan başkanın başkanlıktan düşürülmesi istemi reddedilmiştir:

“İstemde...Belediye Meclisinin 1580 sayılı Yasanın 53.maddesi uyarınca feshi ve belediye başkanının yine aynı madde uyarınca düşürülmesine ilişkindir.

1580 sayılı Belediye Kanununun 53.maddesinin 3.bendinde, yasayla kendisine verilen görevleri süresi içinde yapmaktan çekinir ve bu durum işleri aksatır veya gecikmeye uğrattırsa belediye meclisinin İçişleri Bakanlığının bildirim üzerine Danıştay’ın kararı ile feshedileceği, yine aynı maddenin son bendinde, bu maddede

²¹ Danıştay 8.Dairesinin, E.1996/2937, K.1996/2375 sayılı kararı, **Danıştay Dergisi**, Sayı:93, s.403-404. Aynı yönde bkz. Danıştay 8.Dairesinin, E.1996/2993, K.1996/2545 sayılı kararı, **Danıştay Dergisi**, Sayı:93, s.400-401.

²² Danıştay 3.Dairesinin, E.1965/267 sayılı kararı, HATİPOĞLU, a.g.m., s.66. Aynı yönde diğer kararlar için bkz. Danıştay 3.Dairesinin, E.1972/557, K.1972/528 sayılı kararı, HATİPOĞLU, a.g.m., s.66; Danıştay 3. Dairesinin, E.1965/452 sayılı kararı, HATİPOĞLU, a.g.m., s.66; Danıştay 1. Dairesi’nin E.1976/1503, K.1976/3673 sayılı kararı, HATİPOĞLU, a.g.m., s.66; Danıştay 8. Dairesinin, E.1988/211, K.1988/914 sayılı kararı, **Danıştay Dergisi**, Sayı:74-75, s.478.

belirlenen fiil ve işlemlere katılan belediye başkanının da Danıştay'ın kararı ile görevine son verileceği kurala bağlanmıştır.

...İlçesi...bucağına bağlı...Köyünde 1.4.1993 gün ve 21539 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 30.3.1993 gün ve 93/41577 sayılı kararname ile...adında belediye kurulduğu 27.3.1994 gününde yapılan mahalli idareler genel seçimi sonucunda belediye başkanı ve meclis üyelerinin seçildiği, başkanlık seçimi nedeniyle çıkan uyuşmazlıklar sonucunda Yüksek Seçim Kurulunun 14.4.1994 gün ve 1012/934 sayılı kararı gereğince 5.5.1994 tarihinde yapılan kura çekiminde...’in belediye başkanlığını kazandığı ve mazbatasını 20.5.1994 tarihinde aldığı, bu tarihten itibaren belediye meclisini olağanüstü ve Haziran toplantılarına çağırmadığı, belediye meclisinin toplanamaması sonucu, başkanlık divanı, belediye meclis başkanvekillerinin seçilemediği, encümenin teşkil edilemediği ve belediye teşkilatının fiilen faaliyete geçemediği bu nedenlerle de 1580 sayılı Yasanın 53.maddesi uyarınca belediye başkanının düşürülmesi ve belediye meclisinin feshi isteminde bulunulduğu anlaşılmaktadır.

Dosyanın incelenmesinden, belediye başkanınca 29.6.1994 gününde saat 14.00 de toplanmak üzere memur eliyle belediye meclis üyelerine tebligat yaptırıldığı, 5 meclis üyesinin davetiyeyi tebellüğ ettiği, 4 meclis üyesinin tebellüğden kaçtığı, toplantı günü belediye meclis üyelerinin gelmedikleri ve toplantının yapılamadığı, bundan sonra da belediye başkanını meclisi toplama girişiminde bulunmadığı ve belediye teşkilatının kurulamadığı anlaşılmaktadır.

Belediye meclis üyelerinin kendilerine yapılan tebligata rağmen meclis toplantılarına katılmayarak, 1580 sayılı Yasanın 53/3.maddesinde belirlendiği gibi belediye meclisine ait işleri gecikmeye ve sekteye uğrattıkları açık olduğundan, belediye meclisinin feshi isteminin kabulüne...belediye başkanını ise belediye meclisini toplantıya çağırarak, görevini yaptığı anlaşıldığından bu konuda kendisine kusur atfedilmesi mümkün olmadığından...belediye başkanının düşürülmesi isteminin reddine...karar verildi.”²³

IV. BELEDİYE MECLİSİNİN SİYASİ KONULARI MÜZAKERE ETMESİ VEYA SİYASİ TEMENNİLERDE BULUNMASI

Meclisin siyasi konuları görüşmesi veya siyasi temennilerde bulunması fesih sebebi olarak kabul edilmiştir. Mahalli nitelikteki kamu hizmetlerini karara bağlamakla görevlendirilen belediye meclislerinin, kısır politik çekişmelerle

²³ Danıştay 8.Dairesinin, E.1994/6472, K.1994/3498 sayılı kararı, GÖZÜBÜYÜK- DİNÇER, a.g.e., s.715.

uğraşarak, esas görevlerini ihmal etmelerini önlemek için bu yasağın getirildiği ifade edilmektedir²⁴. Ancak, bilindiği üzere, mahalli idareler, demokratik bir toplumun vazgeçilmez ögesi olup, pek çok gelişmiş ülkede mahalli idareler demokrasinin okulu olarak görülmektedir. Siyasi bir konuda temenni belirtilmesi gibi bir durumun fesih sebebi olarak karşılanması ağır bir yaptırım olarak gözükmemektedir. Bu yasaklamanın, 1930'lu yıllara has güvensizlik ve çekingenlik dürtüsüyle yasaya konmuş olduğu, ancak günümüzde yasadaki çıkarılmasının zorunlu olduğu ifade edilmiştir²⁵.

Hangi konuların siyasi mahiyette olup, hangilerinin olmadığını tespit etmenin güçlüğü de, bu düzenlemeye getirilen eleştirilerin odak noktalarından birini teşkil etmektedir²⁶. Nitekim, ilk bakışta, siyasi mahiyette görülebilecek bir karar, Danıştay tarafından böyle değerlendirilmemiştir:

*"...Belediye meclisinin...toplantısında...TRT ve yöneticilerine karşı bazı çevrelerce girişilen suçlama ve yıpratma çabalarını kınama hususunda...belediye meclisince alınan kararın...politik bir temenni olarak nitelendirilmesi olanaksızdır. Bu nedenle ...belediye meclisinin feshedilmesine yer olmadığına...oybirliği ile karar verildi."*²⁷

Danıştay'ın, genel olarak siyasi meseleleri müzakere etmeyi fesih sebebi olarak uygulamadığı ve bu tutumunun haklı olduğu ifade edilmiştir: "Çünkü; siyaset, meclis çalışmalarının doğasında vardır. Siyasal partilerin demokratik sistemin vazgeçilmez unsuru (AY md. 68) olarak kabul edildiği bir ülkede, siyasal tercihlerle işbaşına gelen ve yine halkın yönetime katılma iradesini temsil eden bir organın çalışmaları tabiidir ki siyasal faaliyet olacaktır"²⁸. Meclisin siyasi konuları görüşmesi ve siyasi temennilerde bulunmasını, Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerle de ilişkilendiren Danıştay, bu konuda oldukça hoşgörülü bir yaklaşım sergilemektedir:

"Genel anlamda siyaset devlet ve memleket işlerinin görülme ve yürütülme tarzı veya bir devletin iç ve dış sorunlarının çözümlenmesi olarak tanımlanması nedeniyle, toplum sorunlarının eleştirilmesi ve değerlendirilmesi gibi hareketleri, siyasi faaliyet olarak kabul etmek mümkün olmayacağı gibi, bu faaliyetler 648 sayılı Kanununun 1 inci maddesinde (toplum ve devlet düzenini ve kamu faaliyetlerini...belirli

²⁴ HONDU, a.g.m., s.24; HATİPOĞLU, a.g.m., s.67.

²⁵ Selçuk YALÇINDAĞ, "Kaya Projesi ve Yerel Yönetimler", **II. Ulusal İdare Hukuku Kongresi, İdari Yargının Dünyada Bugünkü Yeri**, Ankara, 1993, s.137.

²⁶ AYTAÇ, a.g.e., s. 454.

²⁷ Danıştay 11.Dairesinin, E.1975/1588, K.1975/5155 sayılı kararı, HATİPOĞLU, a.g.m., s.67-68.

²⁸ YILDIRIM, a.g.e., s.58.

görüşler yönünde yönetmek, denetlemek ve etkilemek için sürekli çalışma) olarak tanımlanan dar anlamda siyaset olarak da kabul edilemez.

Olayda, İspanya'da 5 Bask milliyetçisinin idama mahkum edilmesini protesto etmek maksadıyla bir telgrafın çekilmesi hususunda belediye meclisinde yapılan görüşme; Anayasamızın kişilere tanımış olduğu veya toplu olarak düşünceleri açıklama hürriyetinin doğal bir uygulaması ve hukuka aykırı düşmeyen bir düşüncenin açıklığa kavuşturulması ve demokratik düzenin temeli olan düşünce hürriyetinin bir görüntüsü ve Anayasal bir haktır.

334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 1 inci maddesinde Devlet şeklinin Cumhuriyet ve 2 nci maddesinde de insan haklarına dayanan demokratik bir hukuk devleti niteliğinde olduğu belirtilen ve insan hak ve hürriyetlerinin teminatını teşkil eden kaynaklardan bulunan Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine katılmış olan devletimizin bünyesi içinde yer alan belediye tüzel kişiliğinin, belde halkı tarafından seçilmiş yetkili karar organı bulunan belediye meclisinin kamuoyunda geniş tepki yaratan kişilerin temel hakları ile ilgili bir konuda Anayasa doğrultusunda görüşünü bildirmesini yukarıda anılan yasa hükmüne uygun ve dar anlamda politik bir konunun tartışılması sonunda alınan bir karar veya politik bir temenni olarak nitelendirmek mümkün değildir²⁹.”

²⁹ Danıştay 11. Dairesinin, E.1976/1026, K.1976/2831 sayılı kararı, AYTAÇ, a.g.e., s. 455-456.